

İŞE İADE DAVALARINDA HARÇ VE MASRAFLAR

Hamit TİRYAKİ

Em. İş Başmüfettişi, Avukat

tiryakidanismanlik@gmail.com

ÖZET

İşe iade davaları son dönemlerde farkına varılan ve işverenleri ciddi biçimde kaygılandıran, işçilere ise ekstra menfaat temin eden davalardır. İşe iade davaları ve hükmün uygulanması son derece kritik hususları içeriyor olsa da bazen çalışanlar bu davaları kendileri açmak, takip etmek isteyebilmektedirler. İşe iade davalarındaki harç ve masraflar makalemizde anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: İşe iade davası, harç, masraf.

1. GİRİŞ

Yargı devletin temel fonksiyonlarından biridir ve bu yolla adalet dağıtımı, bir kamu hizmetidir. Kural olarak devlet, diğer kamu hizmetleri gibi adalet dağıtımını işini de karşılıksız olarak yapar. Ancak devletin yargı organları, kişilerin özel hukuka ilişkin çıkarları hakkında karar vereceklerinden, bu hizmetin görülmesi için yapılan harcamaların bir bölümünün bu hizmetten yararlananlar tarafından karşılanmasını, çağdaş sosyal hukuk devletinde genel olarak kabul edilmektedir. Yargılama nedeniyle ilgililerden istenilen paralar, bu hizmet için yapılan giderlerin tamamı değildir. Başka bir deyişle yargılama giderleri, yargılama faaliyetlerinin bedeli değil, sadece bir katılım payından ibarettir¹.

¹ Oğuz ATALAY, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2017, s. 2385.

İşe iade davası açacak olan bir işçinin yargılama süreci nedeniyle harç, masraf ve vekalet ücreti giderleri olacaktır. Vekalet ücreti avukatlara ödenir, masraf yapılacak işlemin karşılığıdır.

Genel olarak yargı harçlarını davayı açan veya harca mevzu olan işlemin yapılmasını isteyen kişiler ödemekle yükümlüdür. Ancak herhangi bir istek olmaksızın resen yapılacak işlere ait harçlar, aksine hüküm yoksa lehine işlem yapılan kişilerden alınır².

2. İŞE İADE DAVALARINDAKİ HARÇ ve MASRAFLAR

2.1. 2019 Yılı İş Mahkemesinde Dava Masrafları Ne Kadar?

İşten ayrılan ve işe iade davası açmayı düşünen bir kişi, ister avukatı aracılığıyla olsun isterse kendi başına davasını yürütsün ödeyeceği harç ve masraflarda bir farklılık olmayacaktır.

Harç eksik yatırılırsa ne olur? Muhakeme sırasında tespit olunan değer, dava dilekçesinde bildirilen değerden fazla olduğu anlaşılırsa, yalnız o celse için muhakemeye devam olunur, takip eden celseye kadar noksan değer üzerinden peşin karar ve ilam harcı tamamlanmadıkça davaya devam olunmaz. HMK'nın 150. Maddesinde gösterilen süre içinde dosyanın muameleye konulması, noksan harcın ödenmesine bağlıdır. Bir hükmün bozulmasını müteakip verilecek hükümlerden yeni bir hüküm gibi karar ve ilam harcı alınır ve bozulan hükümden evvelce alınmış olan karar ve ilam harcı, yeniden verilen hükme ait harçtan mahsup olunur³.

2019 Yılında uygulanacak maktu harçlar 31.12.2018 tarih ve 30642 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Bu miktarlar yeniden değerlendirme oranında hesaplanarak tespit ve ilan edilir.

2.2. Harçlar

Harçlar makbuz karşılığında ödenir. Yargı harçları harca konu olan işlemleri yapan mahkeme veya daire tarafından alınır.

2.2.1. Başvuru Harcı (2019 Yılı İçin 44,40 TL)

Başvuru harcı maktu bir harçtır. Davanın değeri kaç lira olursa başvuru harcı hep aynıdır.

² Mikail YALÇIN, Hukuk Davaları, Ankara 2016, s.32.

³ Mikail YALÇIN, age, s. 33.

(1) sayılı tarifede yazılı maktu harçlar ilgili bulunduğu işlemin yapılmasından önce peşin olarak ödenir. İş mahkemelerine ödenecek başvurma harcının tutarı, her yılın başından itibaren geçerli olacak şekilde tespit edilen I sayılı Tarifenin Yargı Harçları A) Mahkeme Harçları I- Başvurma Harcı 2. Asliye mahkemeleri satırında belirtilmektedir.

Yanlış bir mahkemeye dava açılmışsa yetkisizlik ya da görevsizlik kararı verilir. Bu karar üzerine yetkili ya da görevli mahkemede yeniden dava açılırsa başvuru harcı ödenmez. Dava avukatla açılırsa ayrıca vekalet harcı da ödenir. 2019 Yılında vekalet harcı 6,40 TL'dir.

2.2.2. Karar ve İlam Harcı (Peşin Harç)

Karar ve ilam harcı dava konusu yapılan şeyin niteliğine göre değişmektedir. Dava konusu parayla ölçülebiliyorsa nispi harç, parayla ölçülemiyorsa maktu harç alınır.

İşe iade davaları tespit davası olduğu için karar ve ilam harcı maktu alınır.

Maktu karar ve ilam harcı peşin ödenir. İşe iade davası nedeniyle mahkemeye ödenecek karar ve ilam harcının tutarı, her yılın başından itibaren geçerli olacak şekilde tespit edilen I sayılı Tarifenin Yargı Harçları A) Mahkeme Harçları III- Karar ve İlam Harcı 2. Maktu harç: a) satırında belirtilmektedir. Bu da 2019 yılı için 44,40 TL'dir.

İşçilik alacaklarından kaynaklanan davalarda ise peşin harç dava konusu alacağın binde 68,31'inin dörtte biridir. Ama en az 44,40 TL alınır.

Davadan feragat veya davayı kabul veya sulh, muhakemenin ilk celsesinde vuku bulursa, karar ve ilam harcının üçte biri (1/3), daha sonra olursa üçte ikisi (2/3) alınır⁴.

2.2.3. Celse Harcı

Celse harcı; tarafların veya vekillerin, ertelenmesine (veya yapılmamış sayılmasına) neden oldukları duruşmaya ait harçtır.

İş mahkemesinde celse harcı, muhakeme tarafların talep ve muvafakatleri üzerine ertelenmişse taraflardan ve daha önce yapılması mümkün olan bir işlemin yapılmamış olmasından dolayı ertelenmişse, ertelemeye sebebiyet veren taraftan alınır. Kısaca, davayı sebepsiz yere uzatan taraftan alınır.

Vekil veya taraflara yüklenilen celse harcı müteakip iki celsede ödenmezse bir misli fazlasıyla alınır. Ödenmediği takdirde harcın bu miktar üzerinden tahsili için Maliyeye tezkere yazılmasına karar verilir.

⁴ Mikail YALÇIN, age, s. 34.

İşe iade davası nedeniyle mahkemeye ödenecek celse harcının tutarı, her yılın başından itibaren geçerli olacak şekilde tespit edilen I sayılı Tarifenin Yargı Harçları A) Mahkeme Harçları II- Celse Harcı 2. Asliye mahkemeleri satırında belirtilmektedir.

2019 Yılında 44,40 TL'den az olmamak üzere dava konusu miktarın binde 2,27 kadardır.

2.3. Masraflar

İş mahkemelerindeki yapılması zorunlu olan işlemlerin karşılığı olan ücretler, ilgisinden masraf olarak alınır.

Bunlara taraf masrafları da denilmektedir.

En önemli masraflar tebliğ ve posta giderleri masrafları, dosya gideri, bilirkişi ücreti, tanık gideri, ve diğer giderlerden oluşur.

2019 Yılında 2 tanık bir işe iade davasından 488 TL gider avansı, 10,10 TL de vekalet pulu masrafı olmaktadır. Tanık gider avansı (bunu mahkeme belirler ama ortalama 34 TL), bilirkişi gider avansı (bunu da mahkeme belirler ama ortalama 220 TL), alınmakta bu kalemlere ilaveten dosya ücreti, tebligat gider avansı, diğer gider avansı adı altında da yaklaşık 190 TL daha masraf çıkmaktadır.

Masraf kalemlerinin hepsi ödenmeyebilir. Zira masraf kalemlerinin bir kısmı dava açanın talebine bağlıdır. Örneğin bilirkişi deliline dayanmıyorsanız, bu masraf ödenmeyecektir, tek tanık varsa tanık gider avansı bir kişi için yatırılacaktır. Gider avansını biraz açarsak:

2.3.1. Yargılama Gideri Avansı

Hukuk Muhakemeleri Kanununun 120 nci maddesinin birinci fıkrasına dayanılarak hazırlanan Hukuk Muhakemeleri Kanunu Gider Avansı Tarifesi her yıl Resmi Gazetede yayımlanır.

Davacı, bu Tarifede gösterilen gider avansını dava açarken mahkeme veznesine yatırmak zorundadır. Gider avansı her türlü tebligat ve posta ücretleri, keşif giderleri, bilirkişi ve tanık ücretleri ile dosyanın bölge adliye mahkemeleri ve Yargıtay'a gidiş dönüş ücretleri gibi giderleri kapsar.

Davacı; taraf sayısının beş katı tutarında tebligat gideri, dava dilekçesinde tanık deliline dayanılmış ve tanık sayısı belirlenmiş ise tanık sayısınca tanık asgari ücreti ve tebligat

gideri; tanık sayısı belirtilmemiş ise en az üç tanık asgari ücreti ve tebligat gideri, dava dilekçesinde bilirkişi deliline dayanılmış ise Bilirkişi Ücret Tarifesinde davanın açıldığı mahkeme için öngörülen bilirkişi ücreti, diğer iş ve işlemler için 60 TL, toplamını avans olarak öder.

Bu miktarlar da toplam olarak 2019 Yılında yaklaşık 490 TL dir.

Gider avansının kullanılmayan kısmı hükmün kesinleşmesinden sonra davacıya iade edilir. Davacı tarafından hesap numarası bildirilmiş ise iade elektronik ortamda hesaba aktarmak suretiyle yapılır. Hesap numarası bildirilmemiş ise masrafı avanstaki karşılama suretiyle PTT merkez ve işyerleri vasıtasıyla adreste ödemeli olarak gönderilir.

2.4. Vekalet Ücreti

Avukata, vekalet veren kişiye müvekkil adı verilmektedir. Avukat ile müvekkil arasında vekalet ücret sözleşmesi oluşur. Bu anlaşma sözlü ya da yazılı şekilde kurulur. Avukat ile müvekkili arasında ücret sözleşmesi yapılmazsa bile avukat bu ücret tarifesine göre hak kazanır.

Ülkemizdeki hukuk sisteminde iş hukukuyla ilgili davalarda bu arada işe iade davalarında avukatla davayı takip zorunlu değildir. Ancak, dava açmak, davayı bir sisteme oturtmak, davayı hazırlamak ve usul ve ispat hukuku sınırları altında davayı neticelendirmek ve kararı infaz etmek bir uzmanlık işidir.

Avukatlık Kanununa göre avukat hem kendi müvekkilinden ve hem de karşı taraftan olmak üzere muhatapları farklı olan iki ayrı vekalet ücretine hak kazanır.

Kanun gereği karşı tarafa yükletilecek vekalet ücreti Türkiye Barolar Birliğince yayımlanarak yürürlüğe giren “Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi”ne göre hesaplanır.

Karşı vekalet ücreti 1136 Sayılı Kanunun 164/5(son) fıkrasında göre “*Dava sonunda, kararla tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir.*”

Avukatın kendi müvekkilinden alacağı vekalet ücreti taraflar arasında imza edilen sözleşmede yer alır. Sözleşme serbestisi ilkesi gereğince taraflar %10 ila %25 arasında bir ücret belirleyebilirler. Taraflar arasında yazılı bir sözleşmenin olmadığı yahut sözleşmenin ücret kısmının geçerli olmadığı belirlendiğinde avukatın emek ve mesaisine göre dava değerinin %10’u ila %25’i arasında bir vekalet ücretine hükmedilir. Mahkemenin bu oranları aşan şekilde ya da %10’un altında vekalet ücreti belirlemesi mümkün değildir.

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 5 inci maddesinde yazılı olan “Hangi aşamada olursa olsun, dava ve icra takibini kabul eden avukat, Tarife hükümleri ile belirlenen ücretin tamamına hak kazanır”, hükmü gereği sadece bir duruşmaya giren ya da sadece bir dilekçe veren avukat bile tüm vekalet ücretlerine hak kazanır.

Gerek kısmi dava gerekse belirsiz alacak ve tespit davasında mahkemece dava değerinin belirlenmesinden sonra davacı davasını belirlenmiş değere göre takip etmese dahi, yasal avukatlık ücreti, belirlenmiş dava değerine göre hesaplanır.

Anlaşmazlık, davanın konusuz kalması, feragat, kabul, sulh veya herhangi bir nedenle; ön inceleme tutanağı imzalanıncaya kadar giderilirse, Tarife hükümleriyle belirlenen ücretlerin yarısına, ön inceleme tutanağı imzalandıktan sonra giderilirse tamamına hükmolunur. Bu madde yargı mercileri tarafından hesaplanan akdi yani müvekkil ile avukat arasındaki avukatlık ücreti sözleşmelerinde uygulanmaz.

Davayı kaybeden taraf, karşı taraf avukatla temsil olunuyorsa 2.725 TL vekalet ücreti ödemekle yükümlü olur.

3. SONUÇ

2019 Yılında işe iade davası açmak isteyenlerin yaklaşık 500 TL civarında bir ödeme yapmaları gerekmektedir. Davanın ilerleyen aşamalarında başka masraflar da söz konusu (örneğin yeni bir bilirkişi...gibi), olabilir.

İşe iade davalarının harç, masraf ve vekalet ücreti başlıkları altında toplayabileceğimiz giderleri, 2019 Yılında davanın kaybedilmesi durumunda yaklaşık 3.500 TL’yi bulabilmektedir. Ancak elde edilecek asgari 8 aylık ücret tutarındaki kazanç dikkate alındığında bu risk çok kere üstlenilmektedir.

KAYNAKÇA

- 4857 sayılı İş Kanunu.
- Oğuz ATALAY, Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2017.
- Mikail YALÇIN, Hukuk Davaları, Ankara 2016.
- Harçlar Kanunu Genel Tebliği.